

Notat

MILJØMINISTERIET

Miljøstyrelsen

Kemikalier
J.nr. 7011/17-0040
Ref. rdh/asc

REVIDERET GRUNDNOTAT

Kommissionens forslag til Europaparlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 76/769/EØF for så vidt angår restriktioner for markedsføringen af visse måleinstrumenter med indhold af kviksølv. 2006/0018 (COD)

Resumé

Kommissionen har den 24. februar 2006 sendt forslag om ændring af Rådets direktiv 76/769/EØF til Rådet. Forslaget er en opfølgning på Kommissionens meddelelse om en fællesskabsstrategi for kviksølv. En af foranstaltningerne i strategien er en begrænsning af markedsføringen af kviksølvholdige måleinstrumenter, der ikke er elektriske eller elektroniske.

Forslaget vil kunne gennemføres med hjemmel i kemikalieloven ved ændring af en bekendtgørelse. Beskyttelsesniveauet i EU vil forbedres, men beskyttelsesniveauet i Danmark vil forringes i mindre grad, hvis forslaget vedtages i sin nuværende form, da de danske regler for måle- og kontroludstyr på visse punkter er mere restriktive end Kommissionens forslag.

Forslaget vil ikke medføre væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for Danmark.

1. Status

Kommissionen sendte den 24. februar 2006 ovennævnte forslag til Rådet.

Forslaget har hjemmel i TEF artikel 95 og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om fælles beslutningstagen i TEF artikel 251.

Parlamentet har endnu ikke udtalt sig.

Grundnotat er oversendt til Folketinget den 30. marts 2006.

2. Formål og indhold

Formålet med ændringen af direktivet er at begrænse markedsføringen af kviksølvholdige måleinstrumenter, og herved skabe et højt beskyttelsesniveau af miljø og menneskers sundhed.

Forslaget dækker alle anvendelser af lægetermometre samt andre måleinstrumenter, der er beregnet til at blive solgt til den brede offentlighed. Disse andre måleinstrumenter er fx manometre, barometre, blodtryksmålere og rumtermometre.

Måle- og kontrolapparatur til videnskabelige og industrielle anvendelser, herunder i sundhedssektoren, er ikke omfattet af forbudet.

Kommissionen har anført, at fordelene ved forslaget vil være en reduktion af kviksølv i den kommunale affaldsstrøm og en reduktion af emissioner fra deponering og forbrændingsanlæg. Det skønnes, at der i EU årligt anvendes 33 tons kviksølv til produktion af måle- og kontrolinstrumenter, og at anvendelsen til termometre i EU udgør 25-30 tons alene.

3. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at eneste mulighed for at opnå de angivne formål er at fremsætte et forslag om ændring af direktiv 76/769/EØF.

Kommissionen anfører, at det vil være langt mere effektivt at fastsætte restriktioner på fællesskabsniveau end at overlade det til medlemsstaterne alene, idet en sådan fremgangsmåde vil medføre forskellige foranstaltninger på medlemsstatsplan med forvridninger af det indre marked og mindre effektiv sundheds- og miljøbeskyttelse til følge. Regeringen er enig heri.

4. Konsekvenser for Danmark

Gældende dansk ret og forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser:

Forslaget vil kunne gennemføres i Danmark ved ændring af den danske bekendtgørelse nr. 627 af 1. juli 2003 om forbud mod import, salg og eksport af kviksølv og kviksølvholdige produkter, med hjemmel i lov om kemiske stoffer og produkter, jf. lovbekg. nr. 21 af 16. januar 1996 med senere ændringer.

Forslaget vil regulere anvendelsen af de nævnte produktgrupper (lægetermometre, manometre, barometre, blodtryksmålere, andre termometre end lægetermometre) i Danmark således:

- Lægetermometre med kviksølv er i dag ikke forbudt i Danmark, men vil blive forbudt med forslaget fra Kommissionen.
- Blodtryksmålere med kviksølv er ikke i dag forbudt i Danmark. Forslaget omfatter forbud mod markedsføring til private. Forslaget vurderes ikke at have en betydelig effekt, da der i dag kun sælges kviksølvfrie blodtryksmålere til private.
- Manometre til privat og professionelt brug er forbudt i Danmark, med undtagelse af manometre til kalibrering af andre manometre. Forslaget omfatter kun forbud mod markedsføring til private.
- Barometre til privat og professionelt brug er forbudt i Danmark, med undtagelse af barometre til kalibrering af andre trykmålere. Forslaget omfatter kun forbud mod markedsføring til private.

Det er ikke muligt at opretholde de danske særregler for de produktgrupper som forslaget vedrører, hvis direktivændringsforslaget vedtages uændret.

Forslagets økonomiske konsekvenser:

Forslaget vurderes ikke at have større økonomiske eller administrative konsekvenser for forbrugere, erhvervslivet eller offentlige myndigheder, da de danske regler for måle- og kontroludstyr i dag er mere restriktive end Kommissionens forslag, og salg af lægetermometre er minimalt.

Beskyttelsesniveau:

Kommissionen mener, at beskyttelsesniveauet for forbrugerne øges, hvis forslaget gennemføres i sin nuværende ordlyd.

Danmark mener, at beskyttelsesniveauet i EU forbedres. Visse elementer i forslaget i forslaget vil indebære en skærpelse af reglerne i forhold til gældende dansk regulering. Andre elementer vil indebære en lempelse i forhold til danske regler. Samlet vurderes forslaget at indebære en mindre forringelse af beskyttelsesniveauet i Danmark, hvis det vedtages i sin nuværende ordlyd.

5. Høring

Forslaget blev udsendt i almindelig høring mandag den 6. marts 2006 med frist til den 3. april 2006.

Dansk Industri (DI) og Procesindustrien i DI (samlet svar), de Danske Bilimportører, KI anførte, at de ingen bemærkninger havde til Kommissionens forslag. Forbrugerrådet anførte, at de af ressourcemæssige ikke havde mulighed til at forholde sig til Kommissionens forslag og derfor ikke kunne tages til indtægt for hverken at støtte eller være imod forslaget. Danmarks Naturfredningsforening mener, at de eksisterende danske regler på området som minimum også bør være gældende EU-regler, og at kviksølv bør udfases alle steder, hvor alternativer er udviklet. Greenpeace mener, at Kommissionens forbud skal være et generelt forbud for alle anvendelser. I tilfælde, hvor der endnu ikke findes tilfredsstillende alternativer bør eventuelle undtagelser fra forbudet ledsages af en tidsbegrænsning, der fremmer udviklingen af alternativer.

Sagen har været forelagt for miljøspecialudvalget, hvor der ikke har været bemærkninger. Forbrugerrådet anført, at man af ressourcemæssige årsager ikke har mulighed for at tage stilling til forslaget.

6. Europa-parlamentets udtalelser

Forslaget har ikke været behandlet i Europa-parlamentet.

7. Forhandlingssituationen

Forslaget har været behandlet på et arbejdsgruppemøde 20. maj 2005. Alle medlemsstater gik ind for forslaget. Nogle medlemsstater bad dog Kommissionen om at udvide restriktionerne til i det mindste også at omfatte blodtryksinstrumenter, der anvendes i sundhedssektoren. De opfordrede også Kommissionen til at fortsætte arbejdet med at udfase kviksølvholdige produkter i overensstemmelse med begrænsningsdirektivet og ikke blot sætte deres lid til godkendelsesproceduren under REACH.

4 medlemslande har efterfølgende skriftligt anmodet om at få restriktionerne udvidet til at omfatte i det mindste blodtryksapparater der anvendes i sundhedssektoren, mens 1 medlemsland skriftligt har været af den modsatte holdning.

8. Foreløbig dansk Holdning

Danmark er generelt positiv overfor at begrænse den samlede anvendelse af kviksølv i EU. Forslaget vil dog have en meget begrænset effekt i Danmark, da anvendelsen af kviksølv til måle- og kontroludstyr allerede er reguleret i nationale særregler, og anvendelsen til lægetermometre er yderst begrænset.

Anvendelsen af kviksølv i hele produktgruppen vurderes at være faldende, da der de sidste årtier har været en stærk tendens mod substitution med kviksølvfrie tek-

nologier. Danmark er derfor ikke enig i Kommissionens vurdering af, at der enten ikke eksisterer alternativer eller at disse er for dyre.

Termometre

Kviksølvholdige lægetermometre er ikke omfattet af den danske kviksølvbekendtgørelse, men apoteker sælger ikke denne produktgruppe til private. Anvendelsen til dette formål udgjorde derfor i 2001 ca. 4500 stk., primært til hospitalssektoren, svarende til forbrug på 1 kg kviksølv. Kommissionens forslag vil derfor betyde en reduktion på 1 kg kviksølv/år i lægetermometre i Danmark.

Andre termometre, som fx rumtermometre, der anvendes af private og professionelle, er omfattet af forbudet i den danske bekendtgørelse. Undtaget fra forbudet er termometre til kalibrering af andre termometre, og termometre til anvendelse i analyseudstyr. Denne anvendelse udgjorde i 2001 1000-1500 stk., svarende til 15-23 kg kviksølv. Danmark vurderer, at der ikke er tilfredsstillende alternativer til kviksølv til kalibrering og analyseudstyr og at denne anvendelse derfor fortsat bør tillades. Til de andre anvendelser i industrien findes der egnede alternativer.

Kommissionens forslag vil tillade kviksølv i fx rumtermometre til professionelt brug til andet end kalibrering. Da en sådan anvendelse er forbudt i Danmark er det i dag ikke muligt at vurdere, hvor stor en mængde af kviksølv der i fremtiden vil blive anvendt i Danmark til dette formål, hvis forslaget vedtages uændret.

Blodtryksmålere

Blodtryksmålere er ikke omfattet af forbudet i den danske kviksølvbekendtgørelse, men udgør den største anvendelse indenfor "andet måle- og kontroludstyr". I 2001 blev der solgt 170-400 kviksølvholdige blodtryksmålere til professionelle i Danmark, svarende til et forbrug på 12-28 kg kviksølv. Det vurderes, at langt den største andel sælges til privatpraktiserende læger, mens hospitalssektoren i højere grad har substitueret kviksølvholdige blodtryksmålere med nyere modeller uden kviksølv.

Kommissionens forslag vil forbyde markedsføring af kviksølvholdige blodtryksmålere til private, men det skønnes, at salget til private i Danmark allerede i dag udelukkende er blodtryksmålere uden kviksølv.

Danmarks holdning er, at kviksølvholdige blodtryksmålere kun bør tillades på hospitaler og kun indtil der er udviklet fuldgode alternativer.

Manometre og barometre

Måleudstyr i form af manometre og barometre til kalibrering af andre trykmålere og barometre er ikke omfattet af anvendelsesforbudet i de danske regler. Mængden af kviksølv til dette formål vurderes at være under 20 kg kviksølv/år. Kviksølvholdige trykmålere giver den mest præcise måling, hvilket er begrundelsen for undtagelsen fra reglerne i kviksølvbekendtgørelsen. Der er ikke givet dispensationer fra kviksølvbekendtgørelsen til de andre manometre og barometre, og det må derfor antages, at der eksisterer substitutionsmuligheder for de anvendelser der ikke er undtaget for forbudet, og at den almindelige anvendelse af de kviksølvfrie alternativer fungerer tilfredsstillende.

Kommissionens forslag vil tillade kviksølv i manometre og barometre til professionelt brug til andet end kalibrering. Da en sådan anvendelse er forbudt i Danmark er det i dag ikke muligt at vurdere, hvor stor en mængde af kviksølv der i fremtiden vil blive anvendt i Danmark til dette formål, hvis forslaget vedtages uændret

På ovennævnte baggrund er den danske holdning, at forbudet mod kviksølv bør være så omfattende som muligt, idet det dog fortsat bør kunne anvendes til kalibrering og analyseforsøg.

Det er endvidere dansk holdning at eventuelle undtagelser fra kviksølvforbudet bør være midlertidige.